

Koostaja:	Lagle Kalberg – erihoolekande ja rehabilitatsiooni talituse juhataja
Teema:	Erihoolekande teenuse kohtumääruse teenuse lisakohtade vajadus ja/või ebastabiilse remissiooniga isikute jaoks teenuskohtade vajadus. Vägivallajuhtumite ennetus ja nõustamisteenuse tellimine erihoolekandeesutustele 2023 - (EHT) eelarve 2023.
Seotud osapooled:	Sotsiaalkindlustusamet, Sotsiaalministeerium, erihoolekandeteenuste osutajad, erihoolekandeteenuse kasutajad

PROBLEEM

- Vajadus uute teenuskohtade järele:** Ööpäevaringne erihooldusteenus kohtumääruse alusel ja/või Ööpäevaringne erihooldusteenus ebastabiilse remissiooniga psüühikahäirega inimesele.
- Vägivallajuhtumite ennetus ja nõustamisteenuse tellimine erihoolekandeesutustele 2023. aastal**

2023.a EHT eelarve ülevaade:

EHT prognoositud teenuse kulu 2023 aastaks on **46 656 540** eurot.

2023 eelarve baas on 41 930 730 eurot (sh 900 000 eur üldhooldusteenuse vahendid), 15% tegevusjuhendajate palgakomponentide tõusuks eraldati täiendavalt 4 004 592 eurot. Seega EHT eelarve teenuse vahendid on kokku 2023 aastaks on 45 935 322 eur (koos ÜHT vahenditega) ja **45 580 322** eurot (võetud välja ÜHT poole aasta progn kulu 355 000 eurot eeldusel, et al 01.07.23 pikaajalise hoolduse reformi raames 2001.a inimesed liiguvad KOVi, aga teenuse jaoks eraldatud vahendid jäävad al 01.07.23 EHT eelarvesse alles ka tulevikus). Kuna teenuse eelarve prognoos on suurem kui rahalised vahendid, siis 2023 aastal võib tekkida EHT eelarves puudujääk **1 076 218** eurot. Järgnevatel aastatel 2024-2026 919 746 eurot aastas – eeldusel, et teenuste mahud ja teenuste hinnad ei tõuse (mis ei ole realistlik ega ootuspärane), vaid jäävad 2023.a tasemele. 2023 aasta EHT eeldatav puudujääk on planeeris katta 2022 EHT eelarve jäägist. 2022 baas eelarve 41 367 968 eurot + 2021.a jääk 3 412 874 eurot = 44 780 842 eurot.

2022a. eelarve kasutus 27.10.22 seisuga on 32 906 015 eurot. Prognoos eelarve kasutus aasta 2 viimase kuu kohta on 7 mln eurot. Seega on prognoos eelarve jäägiks 2022.a ~4,78 mln eurot.

	2022	2023	2024	2025	2026
baas eelarve	41 367 968	45 580 322	45 935 322	45 935 322	45 935 322
ülekantav jääk	3 412 874	4 780 842	3 704 624	2 784 878	1 865 132
EHT vahendid (eelarve)	44 780 842	50 361 164	49 639 946	48 720 200	47 800 454
teenuse kulu prognoos	40 000 000	46 656 540	46 855 068	46 855 068	46 855 068
jääk	4 780 842	3 704 624	2 784 878	1 865 132	945 386

2022 a jäägi arvelt (4,78 mln) on võimalik 2023.a hindade ja mahtude põhjal tulla toime ka kuni 2026.a (k.a). Aluseks on võetud teenuse baaseelarve igaks aastaks kuni 2026 ning **eeldatav teenuse jääk iga aasta lõpus, mille osas teeb SKA ettepaneku ületõsteks järgmisse aastasse.**

- Vajadus uute teenuskohtade järele:**

Variant 1: Kohtumäärusega kohtade vajadus:

SHS §70 lõige 3 ja 4 reguleerivad kohtumäärusega teenusele (ÖK) suunamist ning seal on SKA ülesandeks pandud viivitamata inimese teenusele suunamine. Teenusele ei saa inimest suunata, kui meil vabu teenuskohti ei ole. Täna eelarvelised vahendid ei võimalda ka uusi kohti juurde luua.

19.12.22 seisuga on täitmata ÖK teenuskohti 0 ehk vabad teenuskohad puuduvad. Kokku täidetud 94 teenuskohta. Teenuseosutajateks on Viljandi haigla (kohti 30), AS HKT Merimetsa tee 3 (kohti 32), AS HKT Sillamäe Tervise 17 (kohti 32).

Ootel on 5 kohtumäärust – inimesed vajavad viivitamata teenust. Järgmine vaba koht tekib eeldatavalt 22.12.22 – täitmata jääb SKA poolt 4 määrust (19.12.22 seisuga). SKA on välja saatnud veel 12 arvamust, millele ootab kohtult vastust, neist 11 neist on suure tõenäosusega sellised, mille alusel isiku ÖK teenusel viibimist pikendatakse või uute inimestele teenusele suunatakse. St et vajadus ÖK kohtade järele lähiajal on hetke seisuga $max\ 4+11=15$ kohta.

Eelarveline vajadus versioon1 (**8 uut ÖK kohta**): SKA on uurinud uute ÖK kohtade juurde loomise võimalust AS Hoolekandeteenustelt (AS HKT). Viljandi haiglal ei ole ruumide piirangu tõttu võimalik uusi kohti juurde luua. AS HKT on andnud mõista, et võimalik oleks luua juurde **8 uut ÖK kohta alates 01.04.2023 Sillamäe üksusesse** – sealt on võimalik ööpäevaringse EHT saajad suunata ümber Rakvere üksusesse, kui lõppeb KLAT teenuse leping 31.03.2023.a ning selle alusel vabanevad ruumid ÖK teenuskohtade juurdloomiseks. Varasemalt ei ole võimalik uusi kohti luua. 01.01.2023.a kehtima hakkavate hindade järgi on 2023.a vaates sel juhul ÖK kohtade lisaraha vajadus $8*9*2431=175\ 032$ eur. (aastas $8*12*2431\text{eur}=233\ 376$ eur).

	2022	2023	2024	2025	2026
baas eelarve	41 367 968	45 580 322	45 935 322	45 935 322	45 935 322
ülekantav jääk	3 412 874	4 780 842	3 529 592	2 376 470	1 223 348
EHT vahendid (eelarve)	44 780 842	50 361 164	49 464 914	48 311 792	47 158 670
teenuse kulu prognoos	40 000 000	46 656 540	46 855 068	46 855 068	46 855 068
ÖK uute teenuskohtade kulu (8)		175 032	233 376	233 376	233 376
jääk	4 780 842	3 529 592	2 376 470	1 223 348	70 226

Eelarveline vajadus versioon 2 (**15 uut ÖK kohta**):

Kui tagada praegu SKAle teadaolevad tehtud ÖK määrused ja antud hinnangud, kelle osas on tõenäoline, et kohus teeb positiivse otsuse, on uute kohtade vajadus kokku 15. Sel juhul on aastane eelarve vajadus $12*15*2431=437\ 580$ eur

	2022	2023	2024	2025	2026
baas eelarve	41 367 968	45 580 322	45 935 322	45 935 322	45 935 322
ülekantav jääk	3 412 874	4 780 842	3 267 044	1 909 718	552 392
EHT vahendid (eelarve)	44 780 842	50 361 164	49 202 366	47 845 040	46 487 714
teenuse kulu prognoos	40 000 000	46 656 540	46 855 068	46 855 068	46 855 068
ÖK uute teenuskohtade kulu (15)		437 580	437 580	437 580	437 580
jääk	4 780 842	3 267 044	1 909 718	552 392	-804 934

Variant 2: Ööpäevaringse erihooldusteenuse kohtade vajadus ebastabiilse remissiooniga psüühikahäirega inimesele (ÖR):

Paljud ÖK teenuselt välja suunatud isikud vajavad edasiseks toimetulekuks ÖR teenuskohta. 19.12.22 seisuga on kõik ÖR 112 teenuskohta stabiilselt täidetud. Teenuseosutajateks on Viljandi Haigla (kohti 73), MTÜ Lõuna-Eesti Erihooldusteenuste Keskus (MTÜ LEEK) Meegomäel (kohti 39).

Eelarveline vajadus versioon 1 (5 uut ÖR kohta): SKA on uurinud ka ÖRi võimalike teenuskohtade juurde loomist praegu teenust juba osutavatelt asutustelt. Viljandi Haiglal puuduvad vajalikud ruumid. **MTÜ LEEK on valmis alates 01.01.23 juurde looma veel 5 uut teenuskohta.** 01.01.23.a. kehtima hakkavate hindade järgi on 2023.a vaates sel juhul ÖR kohtade lisaraha vajadus $5*12*1069\text{eur}=64\ 140$ eur aastas.

ÖR teenuse järjekorras on 49 inimest (19.12.22 seisuga), neist eelisjärjekorras 45 ja tava järjekorras 4. SKM määrus nr 70 § 3 lg 6 sätestab, et isikud, kes saavad ÖK teenust ning vajavad pärast nimetatud teenuse osutamise lõppemist erihoolekandeteenust, on eelisjärjekorras. St SKA teeb TO hindamiskokkuvõtte ja konsultandi hinnangu alusel konkreetse(te) isiku(te) kohta kohtule pöördumise ÖK teenuse kohtumäärus lõpetada enne tähtaega ja suunama konkreetse isiku ÖR teenusele nn SOS korras. Selle arvel vabaneksid ka ÖK teenuskohad. Hetkeolukorda selline võimalus leevendaks, kuigi pikas perspektiivis ei ole piisav.

	2022	2023	2024	2025	2026
baas eelarve	41 367 968	45 580 322	45 935 322	45 935 322	45 935 322
ülekantav jääk	3 412 874	4 780 842	3 640 484	2 656 598	1 672 712
EHT vahendid (eelarve)	44 780 842	50 361 164	49 575 806	48 591 920	47 608 034
teenuse kulu prognoos	40 000 000	46 656 540	46 855 068	46 855 068	46 855 068
ÖR uute teenuskohtade kulu		64 140	64 140	64 140	64 140
jääk	4 780 842	3 640 484	2 656 598	1 672 712	688 826

Eelarveline vajadus versioon 2 (5 uut ÖR kohta): kui on võimalik juurde tekitada 12 uut ÖR kohta, SKA saadab teenuseosutajatele päringu, kellel oleks võimekust uusi kohti juurde luua.

Sel juhul on eelarveline lisa vajadus aastas kokku $12*12*1069 = 153\ 936$ eur

	2022	2023	2024	2025	2026
baas eelarve	41 367 968	45 580 322	45 935 322	45 935 322	45 935 322
ülekantav jääk	3 412 874	4 780 842	3 550 688	2 477 006	1 403 324
EHT vahendid (eelarve)	44 780 842	50 361 164	49 486 010	48 412 328	47 338 646
teenuse kulu prognoos	40 000 000	46 656 540	46 855 068	46 855 068	46 855 068
ÖR uute teenuskohtade kulu (12)		153 936	153 936	153 936	153 936

jääk	4 780 842	3 550 688	2 477 006	1 403 324	329 642
------	------------------	------------------	------------------	------------------	----------------

2. Vägivallajuhtumite ennetus ja nõustamisteenuse tellimine erihoolekandeesutustele 2023. aastal

Alates 2020 on SKA pakkunud EHT osutajatele nõustamisteenust: teenus, mis sisaldab riski- ja probleemset, sh, sh raskesti mõistetava käitumise juhtimiseks vajalike teadmiste jagamist ja juhendamist konkreetsete akuutsete juhtumite korral erihoolekandeesutuste juhtidele ja töötajatele.

Eesmärgiks on erihoolekandeesutuste töötajate nõustamine ja juhendamine riski- ja probleemset käitumise kaasa toovate olukordade ennetamiseks, nendega toimetulemiseks ja vältimiseks. Teenus puudutab konkreetset ohtliku või raskesti mõistetava käitumise ilmingutega teenusekasutajatega töötavaid personaliliikmeid, et võimestada neid toime tulema teenuse saajate vajadustega ning kogu personali vahel ühtsetel alustel tegutseda. Senine 2-aastane kogemus -kui võimaldasime EHK asutustele kaasata riigi teenuse kasutamiseks psüühikahäirega inimeste probleemse käitumise (sh ÄKK) ennetamisel - on osutunud vajalikuks ning saanud EHK asutustelt positiivset tagasisidet. Vajadus on jätkuv.

Igaks aastaks hangitakse nõustamisteenus eraldi väikeostuna sisse. 2023.a osas on planeeritav lepingu maksumus 50 000 eur (eeldatav lepingu sõlmimise aeg 01.02.23, kehtiv kuni 31.12.23 või kuni rahaliste vahendite lõppemiseni).

	2022	2023	2024	2025	2026
baas eelarve	41 367 968	45 580 322	45 935 322	45 935 322	45 935 322
ülekantav jääk	3 412 874	4 780 842	3 654 624	2 684 878	1 715 132
EHT vahendid (eelarve)	44 780 842	50 361 164	49 589 946	48 620 200	47 650 454
teenuse kulu prognoos	40 000 000	46 656 540	46 855 068	46 855 068	46 855 068
nõustamisteenus		50 000	50 000	50 000	50 000
jääk	4 780 842	3 654 624	2 684 878	1 715 132	745 386

Otsustust vajavad teemad:

1. Kohtumäärusega erihoolekandeteenuse teenuskohtade juurde loomise vajadus al 01.01.23 – 15 uut kohta aastane eelarve lisavajadus $12 \cdot 15 \cdot 2431 = 437\,580$ eur
2. Ööpäevaringse erihooldusteenuse kohtade vajadus ebastabiilse remissiooniga psüühikahäirega inimesele (ÖR) – al 01.01.23 12 uut teenuskohta eelarveline lisavajadus aastas kokku $12 \cdot 12 \cdot 1069 = 153\,936$ eur
3. Vägivallajuhtumite ennetus ja nõustamisteenuse tellimine erihoolekandeesutustele 2023. aastal – lepingu maksumus **50 000** eur
4. Kui saaks ellu viia kõik 3 eelpool mainitud ettepanekut, siis teenuse eelarves on puudujääk alates 2025.a **-59 416 eur** ja al 2026.a **-1 620 678 eur**

	2022	2023	2024	2025	2026
baas eelarve	41 367 968	45 580 322	45 935 322	45 935 322	45 935 322
ülekantav jääk	3 412 874	4 780 842	3 063 108	1 501 846	-59 416
EHT vahendid (eelarve)	44 780 842	50 361 164	48 998 430	47 437 168	45 875 906
teenuse kulu prognoos	40 000 000	46 656 540	46 855 068	46 855 068	46 855 068
ÖK uute teenuskohtade kulu (15)		437 580	437 580	437 580	437 580
ÖR uute teenuskohtade kulu (12)		153 936	153 936	153 936	153 936
nõustamisteenus		50 000	50 000	50 000	50 000
jääk	4 780 842	3 063 108	1 501 846	-59 416	-1 620 678

OTSUS / KOKKULEPPED: